

1. Розроблені склад і технологічний регламент виготовлення протимаститного препарату - убердерміну; він являє собою хімічну взаємодію полімерйодвісмутсульфаміду і димексиду.

2. Застосування убердерміну за катарального і катарально-гнійного маститу лактуючих корів забезпечує одужання 100% тварин і лікування 92,3% часток вимені. Ефективність терапії за клінічно вираженого маститу корів перед запуском в період сухостою становить відповідно 88,5% і 100,0%.

3. Всебічне вивчення убердерміну і отримані при цьому результати дозволяють рекомендувати його як ефективний і безпечний засіб за хвороб шкіри дійок та вим'я.

Список літературних джерел

1. Koshovyy V. P. Mamolohichna dyspanseryzatsiya koriv z vykorystannyam ormatsiyno-diahnostychnykh pryladiv. *Veterynarna medytsyna Ukrainy*. 2013.

2. Roman, L., Broshkov, M., Popova, I., Hierdieva, A., Sidashova, S., Bogach, N., Ulizko, S., Gutyj, B. (2020). Influence of ovarian follicular cysts on reproductive performance in the cattle of new Ukrainian red dairy breed. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(2), 426–434.

3. Roman, L., Sidashova, S., Danchuk, O., Popova, I., Levchenko, A., Chornyi, V., Bobritska, O., & Gutyj, B. (2020). Functional asymmetry in cattle ovaries and donor-recipient embryo. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(3), 139–146. DOI: 10.15421/2020_147.

4. Roman, L., Sidashova, S., Popova, I., Stepanova, N., Chornyi, V., & Gutyj, B. (2020). Clinical symptoms of damage to the lateral surface of the tibia of dairy cows of different phenotype in the conditions of industrial dairy production. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary sciences*, 22(100), 3–10. DOI: 10.32718/nvlvet10001.

УДК: 636.22/.28.082.454+636.09:618.177

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛІДНЕНОСТІ КОРІВ І ПРОФІЛАКТИКА НЕПЛІДНОСТІ

Розум Є.Є., к. вет. н., доцент,

Морозов М.Г., к. вет. н., доцент,

Данкевич Н.І., к. вет. н., асистент

Одеський державний аграрний університет

Актуальність теми. Проблема неплідності була, є і залишається однією з тих, яка безперечно впливає на інтенсивність використання маточного поголів'я і є основним стримуючим фактором підвищення продуктивності самок. Розлади відтворної здатності тварин закономірно обумовлюють їх тимчасову чи постійну неплідність. Проблема неплідності сьогодні в господарствах України не нова, але ж вона залишається такою, як 20-50 років тому [1].

Відтворення тварин є необхідною передумовою підтримання чисельності їх поголів'я та забезпечення відповідного рівня виробництва тваринницької продукції. Цю істину давно усвідомили тваринники усіх країн незалежно від

політичного ладу, характеру економіки та форм власності і розробили відповідні критерії. На думку вітчизняних вчених стандартом плодючості великої рогатої худоби є отримання 90 телят від 100 корів за рік.

Однак, реформування аграрного сектора економіки України і зосередження поголів'я сільськогосподарських тварин в приватних господарствах, особливо молочного скотарства, не усунули причин, які знижують заплідненість самок і збільшують відсоток їх неплідності. Численні рекомендації щодо підвищення ефективності штучного осіменіння корів і телиць, як правило, розкривали в основному проблеми, пов'язані з технологією введення сперми у статеві шляхи самки та способами визначення оптимального часу осіменіння [2].

З урахуванням наведеного вважаємо, що виникла необхідність розробки більш удосконаленої системи заходів з організації відтворення стада великої рогатої худоби і профілактики неплідності корів, які покликані забезпечити їх якісне осіменіння, що сьогодні є актуальним питанням ветеринарного акушерства і дасть можливість запропонувати засоби профілактики [3,4].

Метою роботи було визначити ефективність застосування медикаментозних засобів під час штучного осіменіння як основні прийоми підвищення заплідненості корів.

Матеріалом досліджень були корови української червоної молочної породи, віком від 3 до 8 років з різним рівнем продуктивності. Середньорічний надій молока на корову становив 3000-3130 кг та телиці парувального віку. Всього в досліді використано 125 корів і телиць. Для дослідження використовували клінічні (акушерська і гінекологічна диспансеризація), хімічні та біохімічні дослідження.

З метою підвищення результативності штучного осіменіння корів і телиць використовували нейротропні і гормональні препарати до введення сперми та після осіменіння. Для цього провели експериментальний дослід на трьох групах корів по 10 тварин в кожній. В дослід включали корів і телиць які не запліднювалися після осіменіння.

Коровам першої дослідної групи за 10 хв. до введення сперми в/м вводили 2мл 0,5% розчин прозерину та через 15 хв. після введення сперми 2 мл 1%р-ну прогестерону п/ш.

Коровам другої дослідної групи за 10 хв. до введення сперми вводили пітуїтрин в дозі 10 мл в/м. Коровам контрольної групи препарати не вводили.

Результати досліджень. Вивчення стану організації відтворення великої рогатої худоби, її змін за останні 2 роки показало, що за цей період зменшилось народження телят. Так, якщо вихід телят на 100 корів становив у 2021 році 87, то у 2022 році вихід становив 66, що на 21 теля менше. Значно знизився % запліднення корів від першого осіменіння на 18,0% (57,0-39,0). Кількість неплідних корів збільшилась у 2 рази і становила 32,1% проти 15,3%. Відсоток неплідних корів збільшився за рахунок подовження терміну завершення інволюційних процесів в статевих органах корів після отелення на 10 діб та строків відновлення статевої циклічності на 73 доби.

Для визначення причин порушення запліднення була проведена гінекологічна диспансеризація корів і телиць парувального віку. За результатами

гінекологічного обстеження неплідних корів і телиць ми визначили гінекологічний профіль, який включає патологію матки і яєчників. (Табл. 1).

Таблиця 1.

**Поширення акушерської і гінекологічної патології у корів в умовах
ДПДГ «Покровське» Одеського району**

Показники	Кількість	
	п	%
Всього обстежено	90	100
Патологія матки	27	30,0
Патологія яєчників	36	40,0
Післяродові ускладнення	17	18,9
Патологічні роди	10	11,1

В результаті проведених досліджень встановлено, що більшу частину серед акушерсько-гінекологічної патології корів становлять гінекологічні захворювання. Значну частину займає патологія матки – 70,0%. Патологія родів складає 11,1% та післяродові ускладнення в загальній структурі складають 18,9%.

Застосування нейротропних (прозерину) і гормональних (прогестерону) препаратів позитивно вплинули на заплідненість, перебіг післяродового періоду та відновлення відтворювальної здатності (Табл.2).

Таблиця 2.

**Відтворна функція піддослідних корів після застосування нейротропних і
гормональних препаратів**

Показники	Групи корів		
	I-дослідна	II-дослідна	Контроль
Всього запліднилось, п/ %	9/90,0	8/80,0	5/50,0
Індекс осіменіння	1,6	1,8	3,2
Тривалість періоду від отелення до запліднення, діб	41,0±5,48	61,9±4,23	143,2±12,13

Аналізуючи данні таблиці 2 видно, що всього запліднилось в I-дослідній групі 90% корів, що на 40% більше ніж у контрольній групі. В II-дослідній – 80% корів, що на 30% більше, порівняно з контролем. Індекс осіменіння у корів I-дослідної групи був мінімальним і становив 1,6, а II-дослідної групи – 1,8, що на 1,4 та на 1,6 менше, ніж у контролі.

Тривалість періоду від отелення до запліднення найменшою була у корів першої дослідної групи після застосування прозерину до та прогестерону після введення сперми - 41,0±5,48, що на 20,9 діб менше ніж у корів другої дослідної групи в якій застосовували пітуїтрин до введення сперми та на 102,2 доби ніж у тварин контрольної групи.

У корів другої дослідної групи тривалість періоду від отелення до запліднення склала в середньому по групі $61,9 \pm 4,23$ діб, що на 20,9 діб більше ніж в першій дослідній та на 81,3 доби менше ніж у тварин контрольній групі.

Висновки

1. Заплідненість корів в умовах ДПДГ «Покровське» Одеського району Одеської області різко знизився і становив 66 телят, що на 21 теля менше від першого осіменіння в середньому складає - 39,0%, що порівняно з біологічного потенціалу корів на 16% менше.

2. Вивчення стану відтворення великої рогатої худоби в ДПДГ «Покровське» Одеського району показало, що вихід телят на 100 корів становив у 2020 році 87 телят, а у 2022 році.

3. Більшу частину серед акушерсько-гінекологічної патології корів становлять гінекологічні захворювання. Значну частину займає патологія матки і яєчників – 70,0%.

4. Комплексне застосування прозерину до та прогестерону після введення сперми є економічно ефективним заходом підвищення результативності осіменіння корів і телиць. Заплідненість підвищилася на 40 - 30% .

Список літературних джерел

1. Погрібний Г.Г. Шляхи покращення відтворної функції високо-продуктивних корів. Зб. наук. праць. Біла Церква, 2015. Вип.28. Ч.2. С.84-86.

2. Розум Є.Є. Стан відтворення великої рогатої худоби в господарствах Одеської області та заходи з профілактики неплідності корів і телиць. Сб. наук. праць: Аграрний вісник Причорномор'я. Одеса. 2011. Вип.59. С. 121-126.

3. Станішевський Є.Ф. та ін. Теоретичні та практичні аспекти інтенсифікації відтворення великої рогатої худоби. Аграрний вісник Причорномор'я. Одеса. 2011. № 5/16/. С.69-73.

4. Харута Г.Г., Плахотнюк І.М. Статева циклічність і заплідненість корів з асоціацією акушерських і гінекологічних хвороб: вісник Білоцерківського ДАУ. Біла-Церква, 2006. Вип.41. С.234-240.